SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2307

av Sara Gille m.fl. (SD)

Rätten till ett nytt liv efter våld och förföljelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, med utgångspunkt i befintliga stödinsatser och pågående beredning, bör pröva hur våldsutsatta med omfattande och långvariga skyddsbehov kan erbjudas en personligt utsedd samordnare med ansvar för praktiskt stöd och samordning av berörda aktörers insatser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur befintliga insatser för våldsutsatta med omfattande skyddsbehov kan samordnas och utvecklas efter förebild av samhällets avhopparverksamhet, med särskild inriktning på bostad, flytt, ekonomisk återhämtning, arbete och möjligheten till ett självständigt liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom beslutade ekonomiska ramar bör se över hur tillgången till skyddade boenden kan tryggas och hur befintliga resurser kan användas för att förbättra kapacitet och kvalitet, samt redovisa eventuella ytterligare finansieringsbehov inom ramen för kommande budgetarbete, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör pröva hur befintliga nationella kunskapsmiljöer och regionala specialistverksamheter kan samverka för att förbättra tillgången till kvalificerad traumabehandling för personer

som utsatts för långvarigt våld, allvarliga hot eller hedersrelaterat våld och förtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att tillsätta en särskild kvinnofridskommission med uppdrag att granska situationen för kvinnor och barn som tvingas leva gömda och att undanröja rättsliga, ekonomiska och praktiska hinder för ett självständigt liv, samt hur detta kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur befintliga regler och rutiner för folkbokföring, identifiering och tillgång till samhällsviktiga tjänster bättre kan anpassas till personer med skyddade personuppgifter utan att deras säkerhet försämras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga tillämpningen av befintliga ansvarsregler och förbättra samordningen mellan berörda kommuner och myndigheter när en våldsutsatt person av säkerhetsskäl måste flytta, så att nödvändiga insatser inte avbryts, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för en tidsbegränsad rätt till ledighet från arbetet vid en dokumenterad säkerhetsmotiverad flytt till följd av våld eller allvarliga hot i nära relation, med särskild hänsyn till arbetsgivarnas förutsättningar och reformens ekonomiska konsekvenser, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur befintliga regler om rättshjälp, rättsskydd och stöd vid bodelning bättre kan skydda personer som utsätts för dokumenterat ekonomiskt eftervåld, samt redovisa behov och finansiering av eventuella ändringar, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över om befintliga regler om skadestånd och annan ersättning ger ett tillräckligt skydd för nödvändiga säkerhetsåtgärder när skyddade personuppgifter röjs genom felaktig myndighetshantering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

För många kvinnor upphör inte våldet när de lämnar en destruktiv relation. Hoten, kontrollen och förföljelsen kan fortsätta under lång tid. I vissa fall blir situationen så allvarlig att kvinnan och hennes barn tvingas lämna allt bakom sig. Det kan innebära att familjen måste flytta till en annan del av landet, lämna arbete, skola, släkt och vänner och börja om under skyddade personuppgifter. Samtidigt ska kvinnan försöka ordna en ny bostad, få ekonomin att fungera och hantera kontakterna med flera olika myndigheter.

Den som lyckas ta sig ur en våldsam relation ska inte behöva fortsätta leva på förövarens villkor. Sverigedemokraterna anser att samhällets ansvar måste sträcka sig längre än till det akuta skyddet. Den som tvingas lämna sitt tidigare liv behöver också få förutsättningar att bygga upp ett nytt. Det kräver ett stöd som håller ihop hela processen, från uppbrottet till dess att den utsatta har kunnat skapa en trygg och fungerande tillvaro.

Motionen föreslår inga nya anslag eller höjda utgiftsramar. De åtgärder som kan genomföras genom bättre samordning, tydligare ansvar och användning av befintliga verksamheter bör prioriteras inom beslutade ramar. Förslag som förutsätter ny lagstiftning, utökade rättigheter eller ytterligare resurser bör först utredas och kostnadsberäknas och därefter prövas i ordinarie budgetarbete. Det innebär inte att de politiska ambitionerna överges, utan att genomförande och finansiering hålls isär.

En personlig samordnare som följer kvinnan hela vägen

En kvinna som tvingas leva gömd kan behöva ha kontakt med socialtjänsten, Polismyndigheten, Skatteverket, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården, skolan och flera andra verksamheter. Varje myndighet ansvarar för sin del, men det är ofta kvinnan själv som förväntas hålla ihop kontakterna och se till att allt fungerar. Det är inte rimligt att en person som lever under allvarliga hot samtidigt ska behöva samordna hela sin situation.

Socialnämnden har redan möjlighet att utse en kontaktperson, men det innebär inte någon generell rätt för den enskilde att få en sådan. Socialstyrelsen har också fått i uppdrag att lämna förslag om hur samordnat stöd till våldsutsatta kan utvecklas.

1. Sverigedemokraternas mål är att personer med omfattande och långvariga skyddsbehov ska kunna få en personligt utsedd samordnare som ger praktiskt stöd och följer ärendet över tid. I ett första steg bör regeringen pröva hur detta kan åstadkommas genom befintliga stödformer, med beaktande av Socialstyrelsens pågående uppdrag. Samordnarens uppgift bör vara att hjälpa till med bland annat bostad, ekonomi, vård, barnens skolgång och kontakter med myndigheter på den nya orten. Först om det visar sig att befintliga regler inte räcker bör förslag till ny rättslig reglering och dess kostnader tas fram.

Samordningen behöver vara tydlig även efter en placering på skyddat boende. Den som lever med en långvarig hotbild ska inte tvingas börja om vid varje ny myndighetskontakt. Den ansvariga verksamheten bör följa upp att överenskomna insatser verkligen fungerar och att stödet anpassas efter den enskildes dokumenterade behov.

Ge gömda kvinnor samma möjlighet att börja om som kriminella avhoppare

Sverige har byggt upp stödverksamheter för personer som vill lämna ett kriminellt liv. Där kan den enskilde få hjälp med bland annat bostad, ekonomi och flytt för att kunna bryta med sin tidigare miljö. Sverigedemokraterna anser att kvinnor som tvingas gömma sig från våldsamma män ska kunna få ett minst lika omfattande stöd.

Det är orimligt att en person som lämnar kriminaliteten kan få hjälp att skapa ett nytt liv, medan en kvinna som flyr från en brottsling i stor utsträckning kan tvingas ordna sin tillvaro på egen hand.

Vi vill därför att regeringen ser över hur samhällets befintliga stödinsatser kan knytas ihop för våldsutsatta med omfattande skyddsbehov, med avhopparverksamheten som förebild. Stödet bör kunna omfatta hjälp vid flytt, etablering på en trygg ort, ekonomisk rådgivning samt stöd för återgång till arbete eller studier. Behov som inte kan mötas inom nuvarande insatser bör beskrivas och kostnadsberäknas inför framtida beslut.

Insatserna ska utgå från en individuell bedömning och riktas till personer som på grund av en allvarlig hotbild behöver genomföra stora förändringar i sina liv. Barnens situation måste beaktas från början. En säker bostad, fungerande skolgång och tillgång till vård är grundläggande för att familjen ska kunna komma vidare. Syftet är att kvinnan inte ska behöva återvända till förövaren därför att hon saknar bostad, försörjning eller praktiska möjligheter att klara sig.

Fler skyddade boenden

För kvinnor och barn som utsätts för allvarligt våld kan ett skyddat boende vara avgörande för möjligheten att lämna relationen. När behovet uppstår måste det finnas en trygg plats att komma till. Samtidigt behöver kapaciteten stärkas och tillgången till boenden med särskild kompetens förbättras.

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör inom beslutade anslag se över hur befintliga resurser till skyddade boenden används, om bidragsvillkor eller samordning kan förbättras och hur kapaciteten kan tryggas utan att kraven på kvalitet och säkerhet sänks. Om en större förstärkning bedöms nödvändig ska finansieringen prövas i kommande budgetarbete.

Särskild hänsyn behöver tas till kvinnor med barn, personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck samt personer med särskilt allvarlig eller långvarig hotbild. Kraven på säkerhet och kvalitet ska ligga fast. Den som behöver skydd ska kunna få en plats utan dröjsmål.

Bättre tillgång till specialiserad traumabehandling

Långvarigt våld, hot, sexuella övergrepp och psykisk kontroll kan orsaka svåra skador som finns kvar långt efter att relationen har avslutats. För vissa personer är behovet av behandling omfattande. Det kan handla om traumarelaterade besvär som kräver särskild kompetens och långvariga insatser. Tillgången till sådan vård ska inte vara beroende av var i landet den utsatta bor.

Sverigedemokraternas ambition är att den som har utsatts för långvarigt våld, allvarliga hot eller hedersrelaterat våld och förtryck ska kunna få tillgång till kvalificerad

traumabehandling. I stället för att i detta skede föreslå att ett nytt nationellt centrum inrättas bör regeringen pröva hur befintliga kunskapsmiljöer, exempelvis Nationellt centrum för kvinnofrid, och regionernas specialistverksamheter kan samarbeta närmare kring kunskapsstöd, vårdvägar och specialistkompetens. Behovet av ytterligare organisatoriska förändringar och eventuella resurstillskott får prövas efter en sådan genomgång.

Målet är att stärka behandlingen när de insatser som normalt erbjuds inte räcker till. Den som har levt under svåra förhållanden under lång tid ska också få en verklig möjlighet att återhämta sig.

En kvinnofridskommission med fokus på dem som lever gömda

Sverigedemokraterna vill tillsätta en särskild kvinnofridskommission för att identifiera kvarstående brister i samhällets arbete mot mäns våld mot kvinnor. Regeringen har redan tillsatt en bred utredning på kvinnofridsområdet, vilket är ett viktigt steg. Det finns dock anledning att särskilt granska situationen för kvinnor och barn som tvingas leva gömda och de svårigheter som kvarstår även efter att det akuta skyddsbehovet har tillgodosetts.

En kvinnofridskommission ska därför särskilt granska de rättsliga, ekonomiska och praktiska hinder som möter kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Det handlar bland annat om myndigheternas ansvar, möjligheten till egen försörjning och förutsättningarna att skapa ett fungerande liv efter att ha tvingats lämna sitt hem.

Det är särskilt viktigt att undersöka om dagens regelverk är anpassade till personer som under lång tid måste leva på en annan ort än den där de tidigare haft sitt hem och sin försörjning. Arbetet ska utgå från de utsattas faktiska situation och resultera i konkreta förslag som gör det lättare att leva tryggt och självständigt.

Kommissionens arbete ska komplettera pågående utredningar och särskilt inriktas på frågor där det fortfarande saknas tillräckliga lösningar. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur en sådan kommission kan inrättas och finansieras genom omprioriteringar inom befintliga ekonomiska ramar.

Ett fungerande liv med skyddade personuppgifter

Skyddade personuppgifter är en viktig säkerhetsåtgärd för människor som lever under allvarliga hot. Men skyddet kan samtidigt medföra betydande svårigheter i vardagen. Problem kan uppstå vid bankärenden, digital identifiering, vårdkontakter och andra situationer där personuppgifter behöver kontrolleras.

Den som har tvingats flytta kan även få svårt att hantera frågor om folkbokföring och tillgång till samhällsviktiga tjänster.

Sverigedemokraterna vill därför att regeringen ser över hur befintliga rutiner och regelverk bättre kan tillämpas och anpassas för personer som behöver leva gömda under lång tid. Det måste gå att identifiera sig och sköta nödvändiga myndighetskontakter utan att skyddade uppgifter röjs. Frågor som kräver ny teknisk utveckling eller ändrad lagstiftning bör utredas och kostnadsberäknas innan beslut fattas.

Tydligt ansvar när den utsatta måste flytta

Den som tvingas lämna sin hemkommun på grund av våld eller förföljelse ska inte riskera att förlora nödvändigt stöd därför att ansvaret mellan kommuner är oklart. Även om det finns bestämmelser om kommunernas ansvar kan praktiska problem uppstå när en person med omfattande skyddsbehov behöver flytta.

Det kan handla om fortsatt ekonomiskt bistånd, stöd till barnen, pågående vårdkontakter eller andra insatser som behöver fungera utan avbrott.

Sverigedemokraterna vill att befintliga ansvarsregler tydliggörs och att samordningen mellan kommuner och myndigheter förbättras vid säkerhetsmotiverade flyttar. I första hand bör regeringen pröva om detta kan ske genom vägledning, bättre rutiner och uppföljning inom nuvarande uppdrag. Den enskilde ska inte behöva hamna mellan olika huvudmän eller börja om med hela sin ansökningsprocess.

Skydda anställningen vid ett akut uppbrott

Arbetet är för många kvinnor en viktig förutsättning för ekonomisk självständighet. Samtidigt kan en säkerhetsmotiverad flytt kräva att den utsatta under en begränsad

period helt måste ägna sig åt att ordna skydd, bostad och barnens situation. Det kan vara svårt att förena med arbetet, särskilt när flytten måste ske med kort varsel.

Sverigedemokraterna vill att förutsättningarna för en särskild, tidsbegränsad rätt till ledighet vid säkerhetsmotiverad flytt utreds. I utredningen behöver det klargöras vilka situationer som ska omfattas, hur behovet ska styrkas utan att skyddade uppgifter sprids och vilka konsekvenser en sådan rätt skulle få för arbetsgivare och offentliga finanser. Motionen innebär således inte att en ny lagstadgad ledighetsrätt införs nu.

Rättsligt stöd vid ekonomiskt eftervåld

Ekonomiskt våld kan fortsätta långt efter att en relation har avslutats. En tidigare partner kan använda gemensamma tillgångar, skulder eller en bodelningsprocess för att fortsätta utöva kontroll. För den som redan har tvingats lämna sitt hem och kanske förlorat sin ekonomiska trygghet kan en utdragen rättslig process få allvarliga konsekvenser.

Det har lagts fram förslag om att effektivisera bodelningsprocessen och förbättra möjligheterna till ersättningsgaranti för bodelningsförrättare.

Sverigedemokraterna vill att regeringen ser över om befintliga regler om rättshjälp, rättsskydd och andra former av rättsligt stöd ger tillräckliga möjligheter att tillvarata sina rättigheter när en tidigare partner använder bodelningen för ekonomiskt eftervåld. Översynen bör särskilt uppmärksamma dokumenterad utsatthet och bristande ekonomiska resurser. Om ytterligare statligt finansierat biträde bedöms motiverat ska kostnaderna redovisas och finansieringen prövas inför ett senare beslut.

Ersättning när skyddade personuppgifter röjs

För den som lever med skyddade personuppgifter är korrekt myndighetshantering avgörande för säkerheten. Om uppgifterna röjs kan det innebära att kvinnan och hennes barn måste flytta igen, byta kontaktuppgifter och vidta nya säkerhetsåtgärder. Det kan medföra betydande kostnader och ytterligare uppbrott från en tillvaro som redan präglas av otrygghet.

Det finns möjligheter att begära skadestånd vid felaktig myndighetshantering. Sverigedemokraterna vill att regeringen granskar om de befintliga ersättningsreglerna

tillräckligt väl täcker skäliga och nödvändiga kostnader för att återupprätta säkerheten när skyddade personuppgifter röjs genom myndighetsfel. I ett första steg bör tillämpningen och möjligheterna till ersättning inom gällande rätt klarläggas. Eventuella förslag om ett utvidgat ersättningsansvar måste följas av en bedömning av kostnader och finansiering.

Förövaren ska bära ansvaret

Sverigedemokraterna vill att samhällets insatser mot våld i nära relationer ska vara kraftfulla och konsekventa. Det är förövaren som ska ställas till svars för sina handlingar. Den som utsätts för våld ska inte behöva få sin rörelsefrihet begränsad mer än vad säkerheten kräver.

Därför driver Sverigedemokraterna även förslag om ett starkare skydd mot upprepad förföljelse, skärpta konsekvenser vid överträdelser av kontaktförbud och större möjligheter att begränsa farliga gärningspersoners rörelsefrihet. Arbetet med straffskärpningar och kontaktförbud måste fortsätta. Samtidigt behöver stödet till dem som redan tvingats lämna sina hem utvecklas.

Rätten till ett nytt liv

Den som lämnar en våldsam relation ska inte behöva fortsätta betala priset för förövarens handlingar. Samhället måste kunna erbjuda mer än ett tillfälligt skydd. Det behövs hjälp att ordna bostad, återfå ekonomisk självständighet, få tillgång till vård och skapa trygghet för barnen.

För kvinnor som tvingas leva gömda är det särskilt viktigt att stödet fungerar under lång tid och att någon tar ansvar för att de olika insatserna hänger ihop. Sverigedemokraterna vill att kvinnor och barn som har lyckats lämna våldet också ska få en verklig möjlighet att gå vidare.

Den som har utsatts för våld ska inte behöva fortsätta leva på förövarens villkor.

Sara Gille (SD)

Magnus Persson (SD) *Martin Westmont (SD)*